

Kako se izkušnja begunstva dotika naših življenj

Kakšne informacije imamo izobraževalci? Kaj v resnici vemo o beguncih in migrantih?

Nedavno je Andragoško društvo Slovenije pripravilo posvet Kako se izkušnja begunstva dotika naših življenj in kako naj se odzovemo izobraževalci; osrednja tema je bila torej problem begunstva in migrantstva. Oboje se bo moralo prej ko slej iz medijev in politike preseliti ne le v naše vsakdanje razmišljanje, temveč tudi v druge dejavnosti in izobraževalne programe, da ti ne bodo le domena peščice ozavešenih posameznikov, redkih institucij, projektov, aktivistov in prostovoljnih organizacij ... Kakšne informacije imamo izobraževalci? Kaj v resnici vemo o beguncih in migrantih? Kako razmišljamo mi in kako nekateri, ki jim je mar o tej, še vedno osrednji in pomembni evropski temi, ki ne najde pravih odgovorov? Nekaj odgovorov so zbrani iskali tudi na tem srečanju.

V prvem delu je bilo nekoliko več poudarka na teoretičnih razmišljanjih. Najprej o razraščanju kulturnega determinizma, ki prehaja v kulturni rasizem in diskurz nestrpnosti – o tem je spregovorila dr. Ksenija Šabec (Fakulteta za družbene vede Ljubljana), kar je dopolnil še prispevek dr. Lane Zdravković (Mirovni inštitut Ljubljana), in sicer z mislijo, da je novi neorasizem posledica neoliberalnega pogleda, ki je pojem višje/nizje rase zamenjal s pojmom višje/nizje kulture; slednja seveda ni kompatibilna z našo.

Mag. Blanka Jamnišek z Ministrstva za zunanje zadeve je opozorila, kako pomembno je, da naša država kot podpisnica mednarodnih konvencij dosledno spoštuje tudi človekove pravice migrantov, še posebno pravice otrok beguncev. Njim je tudi namenjena zgbanka, izdana v več jezikih.

ODVZET GLAS

Rok Smrdelj s Filozofske fakultete v Ljubljani in njegov mentor, prof. dr. Jože Vogrinc, sta raziskovala, kolikšen je vpliv medijskega poročanja na oblikovanje javnega mnenja

z izrazi, primernimi za poročanje o naravnih nesrečah (*begunski val, preplavili so ipd.*).

V nedavnem poročanju (6. 2. letos) so migranti le še *ilegalni prebivalci*, človeški vidik tragedije je že docela zabrisan, njihova dejanja že dolgo komentirajo drugi.

Pa ne bi smeli pozabiti, da so človeške pravice nad vsemi zakoni in predpisi.

PRIJAZNE MALENKOSTI SO POMEMBNI ZIDAKI

Izjemna humanitarka, dr. Anica Mikuš Kos, se je najprej vprašala, ali s toliko opevano *integracijo* ne postavljamo pred prišleke previsokih zahtev. Kljub njihovem začetnemu nepoznavanju jezika in kulture bi z nekaj dobre volje in človečnosti lahko našli pot, si dali priložnost, da ob dobronamernem druženju in veselju spoznavamo drug drugega.

V procesu integracije se še najbolj znajdejo otroci – hitro se vživijo v novo socialno okolje in redno šolsko delo v nasprotju s starši, ki te socialne vloge med čakanjem na status nimajo – moškimi je odvzeta naloga skrbnika družine in žen-

jo z otroki pribežniki (na spletni strani <https://lezdrugimismo.si/> so v rubriki E-učilnica vsebine seminarjev na voljo tudi brezplačno). Po udeležbi na enem od seminarjev je pedagoški delavec usposobljen za delo z otroki migranti, seminarjev z različno tematiko je pet, vsak traja pol 6 ur.

Avtorji posameznih seminarjev predavajo po šolah in drugih ustanovah po Sloveniji, z njimi pridejo tudi zunanji sodelavci, ki pripovedujejo o svoji osebni begunski izkušnji.

Poleg informacij na spletni strani je na voljo tudi knjiga *Medkulturna vzgoja in izobraževanje* izpod peresa omenjene

gim je citiral podatek o številu prosilcev za azil v letu 2017, bilo jih je 1.476, od tega je bilo priznanih statusov le 152. Največ prosilcev je prišlo iz Alžirije, Turčije, Irana, Afganistana, Eritreje, Maroka in Pakistana. Večinoma so postopki izjemno dolgotrajni (delno tudi izključevalni glede na državo, iz katere prihajajo), zato povzročajo depresijo, malodušnost in pasivnost migrantov, to pa lahko negativno vpliva na poznejše vraščanje v družbo. Aktualna težava je tudi ukinitvev enkratne denarne pomoči osebam, ki so pridobile status in morajo zapustiti azilni dom, saj večinoma nimajo denarja za plačilo naje-

Posvet je vpeljal kratek film, pravzaprav vizualizacija Rumiljeve pesnitve *Le dhajoče bftje* Ahmada Adellana.

Filmček je dostopen na youtubeu

<https://www.youtube.com/watch?v=FhRa1LFkK2o>

predavateljice, ki je svoj tokratni prispevek sklenila s pregledom nekaterih naslovov mladinske književnosti o tej tematici.

STATUS Približno DESETINI

Dr. Anita Jug Došler in mag. Margerita Zagmajster (Andragoški center Slovenije) sta pripravili prispevek o programu usposabljanja izvajalcev, ki izvajajo program začetne integracije priseljencev, in postregli s prepričljivo statistiko, ki več kot opravičuje obstoj programa in nujno nadaljevanje usposabljanja.

Nevladne organizacije so postale nepogrešljiv steber pri delu, pomoči in izobraževanju različnih skupin migrantov. Zgled takšne dobre prakse sta projekta V.O.L.C.A.N.O. in ENGAGE v sklopu Erasmus, ki ju izvajajo v sosednji Hrvaški. Predstavil ju je gost z Reke Andrej Marušić (Ustanova za izobraževanje odraslih Dante). Pri prvem projektu se posvečajo zlasti jezikovnemu poučevanju starejših, medtem ko je drugi namenjen bolj izobraženim ženskam, ki jih dodatno usposobijo in povežejo tako, da lahko sodelujejo pri izobraževanju pribežnikov s svojega jezikovnega področja. Oba programa potekata v sodelovanju z drugimi članicami EU, ki programa tudi denarno podpira.

Tudi naslednja prispevka sta bila iz vrst nevladnih organizacij. Franci Zlatar s Slovenske filantropije je v kratkem pregledu delovanja zaobjel vse poglavitne komponente migracijske problematike. Med dru-

mnine in drugih nujnih življenjskih stroškov.

NA CESTI – BREZ HRANE, STREHE NAD GLAVO IN DOKUMENTOV

Del Socialnega centra Rog, poimenovan *Second home*, je bil sprva namenjen neformalnemu druženju migrantov z domačini: predstavitvi njihovih kultur, kulinarike, plesov in podobno. Aigul Hakimova, vodja centra in družbena aktivistka, je opozorila, da se v zadnjem času srečujejo z novo brezpravno skupino ljudi, t. i. *sans papiers*, to so tisti prosilci, ki so jim prošnja po azilni zaščiti zavrnili, obenem pa jih država ni deportirala, saj so razmere v njihovih matičnih deželah še vedno prenevarne (denimo Afganistan). Tako so ostali dobesedno na cesti, brez hrane in strehe nad glavo, brez dokumentov. *Second home* je njihovo prvo (trenutno edino) zatočišče. Takšnih oseb je že približno 50 na leto.

Posvet je zaokročila prof. Olga Drogenik iz študijskega krožka Dragomer (društvo Dvig). Izpeljali so zanimivo raziskavo o odnosu sokrajanov do morebitnih priseljencev v njihov kraj. Anketne vprašalnike so razposlali v 80 domov, odgovorilo jih je polovica (40). Na vprašanje, ali bi dovolili naseliti begunce v svojo bližino, jih je 56,3 odstotka odgovorilo nikalno, 25 odstotkov bi to dovolilo brezpogojno, 18,8 odstotka pa s posameznimi zadržki (sprejeli bi jih manj, nekateri le družine itd.). Zanimiv izid, veljalo bi ga preveriti še kje!

MAJA SOTENŠEK

Se grobi prsti vojakov, ki bojujejo vojne, dotikajo nežnih otroških dlani? So sploh kdaj poznali nežnost?

WIDAD NABI, sirsko kurdska pesnica

... Toda z mojimi prijatelji in znanci je drugače. Oni se soočajo z nasiljem in sovraštvom. Na to je težko odgovoriti ... s šopkom rož. Prijatelji in znanci se zapirajo v svoj svet, v svojo kulturo. Zaradi nasilja in rasizma do integracije niso več tako odprti, kot so bili v mesecih po prihodu v Nemčijo. Na žalost se je nasilje odbilo na vse strani. Obžalovanja vredno je, da tega niso opazile vlade in politične stranke, ki v svojih državah podpirajo sovražni govor, rasistični govor.

Widad Nabi v pogovoru z Boštjanom Videmškom: Vojna je vseobsegajoča, deformira spomin in človeka, Delo, 10. 2. 2018 (del odgovora na vprašanje: Je biti begunec v vse bolj ksenofobični Evropi stigma? Kako se borite proti temu?)

in posledično drže politike. Izbrala sta tri ilustrativne primere naše osrednje televizijske hiše. Prvi prispevek (22. 8. 2015), ki je gledalce seznanil z migranti na makedonski meji, je o njihovi stiski poročal še s precej sočutja. Slab mesec pozneje (17. 9. 2015), ko so prišli do naše južne meje, pa je diskurz človečnosti že opazno zvednel; poudarjati se je začel *varnostni* vidik, ki so ga najprej vpeljale desne stranke. V prvem prispevku so imeli posamezni begunci še možnost, da sami predstavijo svojo zgodbo. Pozneje jim je bil ta glas odvzet, njihovo humanitarno stisko pa so razni komentatorji opisovali

skam tradicionalno delo v kuhinji.

Šola ima izjemno vlogo pri socializaciji in psihosocialni podpori otrok, saj so prve otrokove izkušnje v novem svetu odločilne za njegov poznejši odnos. Ob prijaznih izkušnjah bodo novo okolje sprejemali pozitivno, seveda pa je tudi obrnjeno. Zato so ljubeznive malenkosti podpore v šoli pomembni zidaki njihove dobre izkušnje.

Dr. Marijanca Ajša Vižintin (ZRC SAZU) je predstavila projekt *Le z drugimi smo 2016–2021*, zasnovan v podporo pedagoškemu delavcem in pedagoškemu kolektivom, ki se srečuje-

